

Gáspár Anna Éva Osztályképe A Szent Orsolya Líceumból

Ez a kép a Szent Orsolya Líceumban készült, kint az udvaron. Csak a fél osztály van rajta és egy tanárnőnk, akit nem tudom, hogy hívnak. Az osztályfőnökünk nincs rajta a képen, ő latintanárnő volt, domnisoara Simionescunak hívták. Mind 'Strajerek', ez volt az egyenruha, így jártunk minden nap iskolába, sötétkék szoknya, fehér lenvászon ing és sárga nyakkendő. A blúzt csak egy napig lehetett használni, úgyhogy kellett egy pár blúz legyen. [1937-ben II. Károly román király megalapította a 'Strajeria', Strázsza nevű katonai jellegű ifjúsági szervezetet a 8 és 16 év közötti fiúk és lányok számára. Az összes többi fiatalokat tömörítő szervezetet, így a cserkészetet is, beolvasztották a Strázsza szervezetbe. A cél az volt, hogy beleneveljék a fiatalokba az engedelmesség és szolgálatkészség szellemét, a nemzeti eszme nagyságát. 1940-ben a legionáriusok fölszámolták a Strázsza szervezet működését. -- A szerk.] A képet Bock Anci küldte el nekem [Nagy]Váradra 1996-ban. Anci patikus volt, három évvel ezelőtt halt meg. A képen látható osztálytársak közül kilencen voltunk zsidók, és ebből hárman jöttünk haza. [Nagy]Váradon az volt a divat, hogy minden évben megcsinálták a tablót az érettségi után, a tanárokkal, az osztálytársakkal, a tanulókkal, és betették a főutcán egy üzletbe. Mi az utolsó évben csináltunk egy ilyen tablószerűséget, de nem tudom, miért, az igazgatónő, aki Máté Klotilda volt, apáca, ott volt a képen, de le volt takarva fluszpapírral [= selyempapír]. Amikor bekerültem az Orsolyába, borzasztóan fájt, ami velem történt. Az Orsolya egy magyar katolikus rend volt. Ott nagyon sok bukaresti volt, és nem értettem, hogy kerültek a bukaresti lányok pont [Nagy]Váradra, ezt sose tudtam meg. Tizenöt éves voltam, a barátnőmmel együtt mentünk. Az osztályban mindenki leült, ahová tudott. Négyen ültünk a padban, egy szőke lány ült mellettem. Első nap, mikor bejött Mater Klotilda -- ő volt az igazgatónő --, mindenkit felszólított, hogy diktáljuk be, honnan jöttünk, melyik iskolából, és mennyi volt a médiánk, milyen jeggyel mentünk át a felvételin, szóval ilyesmit. Kikérdezett. Mikor rám került a sor, és mondtam, hogy Gimnaziul Evreiesc [Zsidó Gimnázium] -- ez még a román világban volt [1940 előtt] --, aki ott ült mellettem, Ionescunak hívták a leánykát, felállt mellőlem az óra közben. Felállt mellőlem, és elült. Akkor az volt az érzésem, hogy pofon vágta. Ez volt az első pofon, amit kaptam. Később összeismerkedtünk az osztállyal, többek közt

vele is, és bocsánatot kért. Ő azt hitte, hogy a zsidók olyanok, mint a négerok vagy mint a bennszülöttek, vagy nem tudom, hogy mit képzelt. Abban az osztályban tizenketten voltunk zsidók a harmincötből. Soha nem éreztették velünk, hogy zsidók voltunk [Az 1938/39 és az 1939/40-es tanévet végezte az orsolyiták iskolájában. -- A szerk.]. Például Mártisorok is mindenkinek a padján ott voltak a Mártisorok. [Román népszokás, március elsején 'márciuskával' ajándékozzák meg a fiúk a lányokat, a férfiak a fiatalabb-idősebb hölgyeket. A márciuska általában fémből készült kisméretű tárgy, piros-fehér zsinaggal, s a megajándékozott a gallérjára tűzve viseli. -- A szerk.] Én nem is tudtam, mi az. És mindenkinek ott volt az ajándék. Nagyon jól megvoltunk. Az Orsolyában jártam az ötödik gimnáziumot, mint ahogy most volna a kilencedik és a tízedik [osztály]. Itt tandíjat kellett fizetni, mert privát, szóval a katolikus egyházé volt az iskola, nem állami iskola volt. De tényleg nagyon-nagyon rendesek voltak. Két évet tanultam ott. Nem tudom, hogy most megvan-e az iskola. Voltak bentlakók is, jöttek más városokból, ezek a román lányok is mind a bentlakásban laktak. Oda nem volt szabad nekünk bemenni, nem láttam soha, hogy laktak ott. A bentlakók az Orsolya-rend épületében ebédeltek. Zenét is tanultunk, kórust, zeneirodalmat. A tanárnőket Saranénak hívták, egy nagyon ügyes, világi nő volt. Énekeltünk mi Schubertet is, meg? nem Bartóknak van a 'Magyar tánc'-a?? Nagyon jó kórusunk volt, fellépésünk is volt. Volt egy olyan tantárgyunk az iskolában, hogy főztünk: minden héten négy lány minden osztályból. Volt konyha az iskolában, fel volt szerelve edényekkel, tányérokkal. A gimnáziumban és a líceumban is végig volt. Minden osztályból, szóval a négy gimnáziumból és a négy líceumból négy gyerek ott ügyködött, és mindenkinek megvolt a 'reszortja': te vagy a felelős az asztalterítésért, te ezt pucolod, te ezt csinálod, s aztán mikor főztünk, akkor együtt főztünk. Hogy kell pucolni, hogy kell elmosogatni, hogy kell megteríteni, szóval olyan speciális dolgokat tanultunk, amit sokan otthon nem kaptak meg. Nem tudták azt, hogy jobboldalt kell a kanál és a kés, baloldalt a villa... Honnan tudják? És a poharat ide. Mindenféle pohár volt ott, hogy hogyan kell tenni a vizes meg a pálinkás, szóval a kicsi poharat, a söröspoharat? mit tudom én, már nem emlékszem. Mindent megtanultunk. Tulajdonképpen az egész osztályt bevonták, míg mind megtanulták. Főztünk előételt, levest, másodikat, és ha telt az időből, valami desszertet. Mi vittünk hozzávalót, megfőztük és megettük. És a recepteket persze leírtuk. Rengeteg receptet hoztunk, egy nagyon jó háziasszony volt a doamna Cîmpeanu (Cîmpeanu asszony). Például vinetét [padlizsánt, románosan] -- azt hiszem, ő volt az első [Nagy]Váradon, aki hallott a vinetéről. Regátból hozták ide, Erdélybe. Ikrát kikavart, szóval mindig nagyon szerette az ilyen különlegességet. Ragyogó tanárnő volt. Kézimunkát tanultunk. Hát miért kézimunkálok én még most is? Hímzést, gépelést, mindent megtanultunk. Varrógéppel csináltunk bugyit, kombinét, hálóinget, a negyedik gimnáziumban például 'ijét' varrtunk, ezt a román nemzeti blúzt, ami ki van hímézve [A román írásmódja 'ie', román népviseletben használatos kivarrott vagy hímzett női ing. -- A szerk.]. Minden kézimunkát tudok, mindenfélét.